

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร
ชื่อและนามสกุล นางสาววินัด อ่วมอยู่
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ สีสั่งข์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ

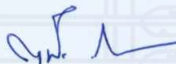
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

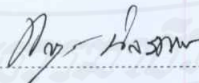
ประธานกรรมการ

(อาจารย์มนตรี วงศ์รักษพานิช)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ สีสั่งข์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพล)

34

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร

ผู้วิจัย นางสาววินัด อ่วมอยู่ รหัสนักศึกษา 2559000449

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ สีสังข์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พรขุสิทธิ์ นิลวิเศษ

ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร (3) การตลาดกล้วยไข่ และ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

ประชากรในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 125 ราย เก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 86 ราย โดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผู้ให้ข้อมูลเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.14 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.28 คน แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.23 คน พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 22.94 ไร่ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 294,474.53 บาท รายจ่ายภาคการเกษตรเฉลี่ย 108,608.59 บาทหนี้สินเฉลี่ย 191,441.86 บาท พื้นที่ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ย 5.48 ไร่ มีประสบการณ์เฉลี่ย 15.56 ปี 2) ปลูกเป็นอาชีพหลัก จ้างแรงงานรายวันช่วยในการผลิต ต้นทุนการผลิตต่อไร่เฉลี่ย 5,355.30 บาท ใช้ทุนส่วนตัว ผลผลิตที่ได้เฉลี่ย 2,673.72 กิโลกรัมต่อไร่ พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ ดินร่วนปนทราย ไม่เคยเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ ใช้พันธุ์กำแพงเพชร แหล่งพันธุ์จากในท้องถิ่น มีประวัติ มีการตัดแต่งหน่อและใบ ตัดปลีเมื่อกล้วยติดผลจนหัวสุดท้าย มีการคัดเลือกหน่อ น้ำให้แบบลาดตามร่อง ใช้น้ำจากบ่อบาดาล ให้น้ำเฉลี่ยปีละ 23.48 ครั้ง ไม่มีการป้องกันความเสียหายจากลมพายุ ไม่มีการระบาดของแมลง มีการระบาดของโรค โรคที่พบมากที่สุดได้แก่โรคใบไหม้ช่วงเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ป้องกันกำจัดโดยฉีดพ่นสารเคมี การกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 6.40 ครั้งต่อปี โดยฉีดพ่นสารเคมี ไม่ใช้สารเคมีหลังติดผลและไม่ห่อเครือ การเก็บเกี่ยวสังเกตจากผลจะมีลักษณะกลม ใช้คนแบกหามออกจากสวน ไม่ทำความสะอาดผลิตผล การจัดการสวนหลังเก็บเกี่ยวโดยการปลูกใหม่ 3) จำหน่ายผลิตผลให้พ่อค้า/แม่ค้าในท้องถิ่นที่มาซื้อในสวนและเป็นผู้กำหนดราคา โดยการขายส่ง มีการคัดเกรด ขายเป็นตั่งเฉลี่ยตั่งละ 111.25 บาทชำระเงินตามจำนวนผลิตผลที่ซื้อขายเป็นครั้งๆ ไม่มีการรวมกลุ่มจำหน่ายและแปรรูปผลิตผล ใช้ข้อมูลการตลาดในการตัดสินใจผลิตกล้วยไข่ 4) ปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหาต้นกล้วยไข่หักล้มอยู่ในระดับมาก และปัญหาโรคและแมลงศัตรูกล้วยไข่อยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะของเกษตรกรควรพัฒนาและสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณผลิตผล การผลิตให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย การผลิตและใช้จุลินทรีย์ชีวภาพในการควบคุมโรคและแมลง อยู่ในระดับมาก และส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเพื่อการส่งออก การใช้เทคโนโลยีการเก็บรักษาและแปรรูป การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ การผลิตกล้วยไข่ การตลาดกล้วยไข่ จังหวัดกำแพงเพชร

Thesis title: *Kluay Khai* Production and Marketing by Farmers in Kamphaeng Phet Province

Researcher: Ms. Winad Aumyou; **ID:** 2559000449 ;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor;

(2) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio-economic status of farmers, (2) conditions of *Kluay Khai* production by farmers, (3) *Kluay Khai* marketing of farmers, and (4) problems and suggestions for *Kluay Khai* production and marketing by farmers.

The population in this study was a number of 125 *Kluay Khai* farmers in Kamphaeng Phet Province. Data were collected from 86 sample derived by using Taro Yamane's formula and interviewed questionnaire was employed. Data were analyzed by using statistics, such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

The results of this research were concluded that (1) There were more female than male informants, with an average age of 52.14 years and completed primary education. The average number of family member was 4.28 persons. The average number of household labor was 2.23 persons. The average farm area was 22.94 rai (1 rai = 1,600 square meters). The total average household income was 294,474.53 baht. The average farm expense was 108,608.59 baht. The average debt was 191,441.86 baht. The average *Kluay Khai* planted area was 5.48 rai. The average experience in *Kluay Khai* production was 15.56 years. 2) *Kluay Khai* production was their main occupation. Daily labor was hired in assisting production. The average production cost was 5,355.30 baht/rai spending out from their personal capital. The average yield was 2,673.72 kg/rai. Planting area was plain and sandy loam. They had never collected soil for analysis. Kamphaeng Phet variety, a local variety with good background was mostly planted. Shoots and leaves were trimmed. Banana flower would be cut when bearing fruits and the last hand of banana appeared. Shoots were selected. Watering was channel flow by groundwater with averagely 23.48 times per year. There was no damage prevention from storm. No insect outbreak was found, but there was disease outbreak. The most found disease was leaf blight during May to August. Chemical substance was sprayed for protection, eradication of weed flora was carried out averagely 6.40 times per year by spraying chemical substance. Chemical substance was not used after fruiting and no more hand of banana. In the harvest, when banana fruit became round, labor carried away from orchard without cleaning. Orchard management after harvest was new planting cycle. 3) They sold the produces to local merchants coming for wholesale at the orchard and indicated the price. Produces were selected and sold in heap, 111.25 baht for a heap. Payment was made at a time of selling. They did not form a group for selling and processing. They used marketing data for making decision to produce *Kluay Khai*. 4) Problem of fallen *Kluay Khai* tree was found at "much" level while disease and insects of *Kluay Khai* were found at "a little" level. Suggestions by farmers at "much" level were development of technology utilization to increase yield, standard and safety production, and microbial utilization for pest control, while promotion and production development for export, technology utilization for storage and processing, and appropriate packaging for transfer were at "moderate" level.

Keywords: *Kluay Khai* production, *Kluay Khai* marketing, Kamphaeng Phet Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์ และรองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และประธานกรรมการ สอบ อาจารย์มนตรี วงศ์รักษพานิช ผู้เชี่ยวชาญเรื่องไม้ผล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำให้กำลังใจ ช่วย ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนกระทั่งการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจจากเพื่อน ร่วมงานองค์การบริหารส่วนตำบลคณทิ สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร เจ้าหน้าที่สำนักงาน เกษตรอำเภอในพื้นที่ ที่ได้เสียสละเวลาประสานงานอำนวยความสะดวกช่วยเหลือด้วยดี ตลอดจน เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลการวิจัยอันมีค่าอย่างยิ่งนี้ ผู้เกี่ยวข้องอื่นที่คอยให้ความช่วยเหลือ และสุดท้าย ครอบครัวที่ประกอบด้วย มารดา บุตร ธิดา ที่คอยให้กำลังใจ รัก ห่วงใย และช่วยเหลือตลอดการ ศึกษาวิจัย

คุณค่าอันพึงมีจากการวิจัยนี้ ขอมอบแก่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณยิ่งในการ ปลุกฝังและส่งเสริมผู้วิจัยตลอดมา

วินัด อ่วมอยู่

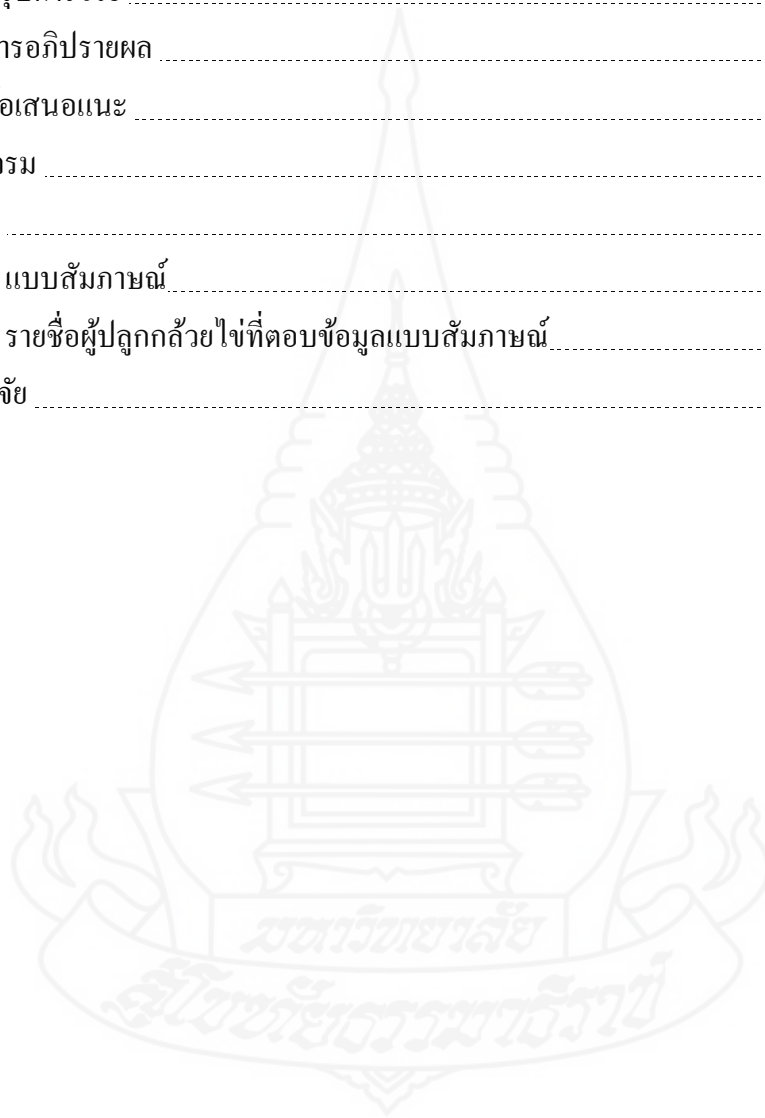
สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการผลิตและการตลาด	6
การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร	20
ข้อมูลด้านกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจของจังหวัดกำแพงเพชร	37
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไข่	53
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร	68
ตอนที่ 3 การตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร	88
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการผลิต	92

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปการวิจัย	100
การอภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	113
ก แบบสัมภาษณ์	114
จ รายชื่อผู้ปลูกกล้วยไม้ที่ตอบข้อมูลแบบสัมภาษณ์	129
ประวัติผู้วิจัย	135

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่าง TP AP MP	10
ตารางที่ 2.2 รายได้จากการผลิต	14
ตารางที่ 2.3 สถานการณ์การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร ปีการเพาะปลูก 2554	41
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	49
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกร	54
ตารางที่ 4.2 สถานภาพทางสังคมของเกษตรกร	55
ตารางที่ 4.3 การประกอบอาชีพของครัวเรือนเกษตรกร	56
ตารางที่ 4.4 พื้นที่ทำการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	57
ตารางที่ 4.5 รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	59
ตารางที่ 4.6 รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	62
ตารางที่ 4.7 รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนเกษตรกร	64
ตารางที่ 4.8 รายจ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	65
ตารางที่ 4.9 สภาพหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกร	67
ตารางที่ 4.10 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร	69
ตารางที่ 4.11 ต้นทุนการผลิตไร่และผลิตผลที่ได้ในการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกร	72
ตารางที่ 4.12 การเลือกพื้นที่ปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกร	75
ตารางที่ 4.13 การปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกร	76
ตารางที่ 4.14 การดูแลรักษากล้วยไข่ของเกษตรกร	77
ตารางที่ 4.15 การให้น้ำกล้วยไข่ของเกษตรกร	78
ตารางที่ 4.16 การใส่ปุ๋ยกล้วยไข่ของเกษตรกร	82
ตารางที่ 4.17 การระบาดของการป้องกันกำจัดแมลงในส่วนกล้วยไข่ของเกษตรกร	83
ตารางที่ 4.18 การระบาดของการป้องกันกำจัดโรคในส่วนกล้วยไข่ของเกษตรกร	85
ตารางที่ 4.19 การกำจัดวัชพืชในส่วนกล้วยไข่ของเกษตรกร	86
ตารางที่ 4.20 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลกล้วยไข่ของเกษตรกร	87
ตารางที่ 4.21 การจำหน่ายผลิตผลกล้วยไข่ของเกษตรกร	88
ตารางที่ 4.22 รูปแบบและราคาการจำหน่ายผลิตผลกล้วยไข่ของเกษตรกร	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร.....	91
ตารางที่ 4.24 ปัญหาด้านการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร.....	95
ตารางที่ 4.25 ปัญหาด้านการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร	97
ตารางที่ 4.26 ข้อเสนอแนะการผลิตและการตลาดของเกษตรกร.....	99

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 ลักษณะของเส้นผลผลิตเท่ากัน	11
ภาพที่ 2.2 แผนที่จังหวัดกำแพงเพชร	38

